

N:o 13.

Af herr **A. Olsson** i Ornakärr m. fl., om *skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utarbetande och framläggande af förslag till lag om byggande och underhåll af by- och utfartsvägar.*

Om byvägars byggande och underhåll finnas lagbestämmelser i byggningsbalkens 4 kap. 1 §, i gällande skiftesstadgas 66 §, som stadgar huru vägar i by skola anläggas, samt i kongl. förordningen af den 29 januari 1850 om vägbyggnadsskyldighet i vissa fall, hvarjemte kongl. resolutionen af den 8 januari 1735 § 8 mom. 3 angifver, hvilka som skola underhålla byvägar, äfvensom att tvister om anläggning och underhåll af enskilda utfartsvägar skola afgöras af domstol i orten, såsom synes af kongl. brefvet den 17 april och kammarkollegii kungörelse den 9 maj 1828.

Rörande dessa lagbestämmelser yttrade 1892 års lagutskott i utlåtandet n:o 44, »att berörda föreskrifter hvarken äro nog omfattande eller tillräckligt bestämda för ordnandet af skyldigheten att bygga och underhålla utfarts- och byvägar, på samma gång dessa vägar numera, med vår tids höjda anspråk på bekväma och lätta kommunikationsmedel, måste anses vara af vida större betydelse än då berörda stadganden tillkommo».

Under behandling af lagutskottets utlåtande i anledning af väckta motioner om ändrad lagstiftning rörande byvägars byggande och underhåll (den 8 februari 1893) yttrade lagutskottets vice ordförande härads höfding A. Lilienberg följande: »Om det är på något område lagstiftning behöfs, så är det sannerligen på detta. Det är ej nog med, att det råder ovisshet om delningsgrunden, utan man har ingen lagstiftning om huru en vägdelning skall kunna vinna laga kraft. Med ett ord sagdt: allting är obestämdt. Det råder delade meningar t. ex. derom, huruvida, sedan

en förening blifvit ingången mellan hemmansegare rörande underhåll af en utfartsväg, denna förening är bindande för kommande hemmansegare, som icke deltagit i föreningen, eller icke». I detta yttrande instämde en annan jurist med följande ord: »Jag erkänner villigt, att det finnes bristfälligheter i nu gällande lag om underhåll af utfarts- och byvägar, särskildt i det afseende lagutskottets vice ordförande framhållit, att det icke finnes några reglementariska föreskrifter».

Af dessa yttranden framgår tydligen, att i följd af bristerna i de nuvarande lagstadgandena om byvägars byggande och underhåll kräfras nya tidsenliga och tydliga lagbestämmelser. Följderna af nämnda lags brister visa sig ock på åtskilliga ställen i de tvister om byvägars underhåll, som ofta ega rum, samt i underlåtenheten att underhålla byvägar, hvarigenom »beqväma och lätta kommunikationsmedel» förhindras. Äfven detta visar behovet af lagstiftning rörande denna sak.

Väglagen af den 23 oktober 1891 visar vid sin tillämpning ett oafvisligt behof af lagstiftning om byvägars byggande och underhåll. Nämnda lag har tillkommit i det syfte, att väghållningsbesväret skulle blifva rättvist fördeladt på dem, som trafikera de allmänna vägarne. Den tillåter sålunda att de byvägar, som mera allmänt begagnas, få upptagas såsom bygdevägar. Dermed komme de allmänna vägarne antal att betydligt förökas. På åtskilliga ställen finnas vid allmänna vägar belägna byar, som icke hafva några byvägar att underhålla. Efter hand som den nya väglagen börjar tillämpas, kommer antagligen deras antal att ökas genom att byvägarne blifva bygdevägar. Sådana byar erhålla visserligen en betydlig lindring i väghållningsbesväret, under det byar, hvilkas byvägar icke blifva bygdevägar, fortfarande hafva sina byvägar att underhålla. Derjemte få de längre vägsträckor på de allmänna vägarne att underhålla genom det ökade antalet af allmänna vägar. På detta sätt kommer, vid den nya väglagens tillämpning, lagens syfte »att bereda lindring i besvärets utgörande» för många landtbruk att icke blifva en verklighet.

Detta förhållande har föranledt, att åtskilliga väghållningsskyldige, som hafva jordbruksfastighet, söka att motverka delning af de allmänna vägarne, tills detta kan ske i sammanhang med delning af byvägarne enligt en blifvande ny och tidsenlig lag rörande byvägars byggande och underhåll. Att detta missförhållande behöfver snarast möjligt genom lagstiftning undanröjas, torde icke kunna bestridas.

För att undvika eller i någon mån minska antydde oegentligheter, som kunna uppstå, lär icke något annat sätt finnas för lagstiftningen än att stadga, att hvarje kommun bör blifva ett distrikt för underhållet af byvägar. Derigenom komme vägunderhållet att mera jemnt och rättvist

fördelas på de väghållningsskyldige. Enligt vår åsigt böra de gamla, föråldrade och otydliga bestämmelserna i ofvan citerade lagar om byvägars underhåll upphävas, och ett nytt lagförslag byggas hufvudsakligen på följande grunder:

1. Alla *gemensamma by- och utfartsvägar inom en kommun* böra fördelas och underhållas af kommunens väghållningsskyldige medlemmar. Till dessa vägar höra alla sådana, som blifvit anlagda på afskild gemensam bymark vid landtmäteriförrättningar, eller mark inköpt för väganläggning för *byars gemensamma samfärdsel* och äro förenade med *allmänna vägar eller andra byvägar*.

Deremot vägar, äfven om de äro anlagda på gemensam mark, till skogar, mossar, grustäppter, allmänningar och dylika ställen, böra *endast af delegarne i nämnda marker underhållas*.

Likaledes bör *enskild utfartsväg*, anlagd af jordegaren på egen mark och för egendomens bruk, *af honom själf underhållas*.

2. Grufvor, bruk, fabriker, qvarnar, sågar och dylika verk, belägna i närheten af allmänna vägar eller gemensamma byvägar, böra jemväl deltaga i naturaunderhållet af kommunens gemensamma byvägar, när dessa verk äro af den betydelse, att af dem erlägges bevillning för inkomst till staten för minst 800 kronor.

3. Vägunderhållet in natura bör utgöras efter det vägtal, som blifver äsatt egendomarne för de allmänna vägarne underhåll.

Inom ett land, så vidsträckt som Sverige, förekomma inom olika orter egendomligheter med afseende å byvägar, hvarför nödiga detaljbestämmelser torde böra föreslås af Kongl. Maj:t, som har tillgång till behöfliga medel för en utredning af denna fråga, och sålunda kan framlägga ett fullt lämpligt och antagligt lagförslag.

På grund häraf få vi vördsamt föreslå,

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t måtte låta utarbета samt för Riksdagen framlägga förslag till lag om byggande och underhåll af by- och utfartsvägar.

Om remiss till vederbörligt utskott anhålles.

Stockholm den 23 januari 1894.

*Anders Olsson. P. Truedsson, Haganäs. Nils Nilsson, från Färs härad.
A. G. Gyllensvärd. J. Andersson, Lysvik. Jöns Andersson.*